Vodič za samoregulaciju medija

Pitanja i odgovori

Predstavnik OEBS-a za slobodu medija
Miklós Haraszti

Beč, 2008. godine

The Media Self-Regulation Guidebook

All questions and answers

Naslov orginala

Priprema i prevod sa engleskog

Institut za medije Crne Gore
Montenegro Media Institute

Institut za medije Crne Gore
Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 9, 81000 Podgorica,
tel/fax: +382 20 202 175
e-mail: imcg@mminstitute.org
http://www.mminstitute.org

Projekat finansiran od strane OSCE/FOM

Predgovor

Miklós Haraszti

Inicijativa za nastanak Vodiča za samoregulaciju medija leži u srcu mandata moje kancelarije, a to su odbrana i podrška slobodi medija na području OEBS-a.

Moja kancelarija podržava novinare koji žele da udruže napore u podizanju profesionalnih standarda i na taj način ojačaju društvenu poziciju novinarstva. Saradnja među novinarima u domenu etike je također dobra priprema za njihovu kasniju saradnju na traženju svojih legitimnih prava od država u kojima rade.

U svakom slučaju, kvalitet ne bi nikako trebalo da bude preduslov za slobodu. Samo potpuno slobodna štampa može biti i potpuno odgovorna.

Ja na samoregulaciju i promociju kvaliteta novinarstva gledam kao na dodatne mjere zaštite slobode medija, pa čak i medijske moći. Zato ovaj vodič ima za cilj da pruži informacije novinarima, urednicima, izdavačima i studentima novinarstva, ali i vladinim zvaničnicima.

Budući da je sačinjen iz pitanja i odgovora, ovaj vodič je praktičan i lak za upotrebu. Ne postoji jedan univerzalni model koji bi se mogao usvojiti bilo gdje. Zato se ova publikacija ne fokusira na pojedinačne zemlje, već na široki spektar praktičnih pitanja: Kako funkcionišu postojeći samoregulatorni mehanizmi? Sa kakvim izazovima se suočavaju? Kako ih osnovati ili unaprijediti?

Svako od poglavlja se bavi jednim određenim aspektom medijske samoregulacije, kao na primjer ulogom etičkih kodeksa ili različitim mehanizmima odgovornosti, kao što su: ombudsman ili savjet za štampu. Čitaoci će, nadam se, naći rješenja koja mogu prilagoditi uslovima u svojoj zemlji.

Nadam se da će ovaj vodič ohrabriti dalji razvoj medijske samoregulacije, pojačati segment kvaliteta novinarstva i time pomoći u poboljšanju

sveukupne situacije po pitanju slobode medija na području OEBS-a.

Zahvalio bih se Vladama Francuske, Njemačke i Irske na njihovoj velikodušnoj podršci u stvaranju ove jedinstvene publikacije.

Sudska praksa ECHR-a pronašla je “trostruki test” za mjerenje ispravnosti medijske regulacije. Da bi bila u skladu sa slobodom izražavanja, regulacija treba:

- Da bude propisana zakonom;
- Da joj je svrha postizanje legitimnosti;
- Da bude neophodna u svakom demokratskom društvu.

Tako da ukoliko postoji manje restriktivan metod koji će zadovoljiti legitimne ciljeve regulacije, on će se smatrati korektnijim jer restriktivnije metode nijesu u skladu sa standardima zaštite pluralizma i slobodnog izražavanja.

Građani koji smatraju da su im prava na slobodu izražavanja uskraćena mogu se takođe obratiti Komitetu za ljudska prava Ujedinjenih nacija čija je adresa: http://www.ohchr.org/english/bodies/hrc

Instrukcije za podnošenje tužbe mogu se naći na: http://www.ohchr.org/english/bodies/petitions/individual.htm#ccpr

U toku 30 godina od potpisivanja Helsinških sporazuma zemlje članice OEBS-a usvojile su mnoge obaveze u oblasti slobode medija. One se mogu vidjeti na: www.osce.org/publications/rfm/2003/10/12253_108_en.pdf (in English) www.osce.org/publications/rfm/2003/10/12253_108_ru.pdf (in Russian)

Predstavnik OEBS-a za slobodu medija (www.osce.org/ fom) vodi računa da se ove obaveze poštuju davanjem ranih upozorenja i preporuka.

i jedinstven i da se posebna pažnja obrati na stepen uredničke kontrole materijala. Video snimak korisnika koji se postavi na sajt neke novine, na primjer, mora imati odobrenje urednika da bi se objavio. Za razliku od toga, komentar čitaoca koji se automatski postavlja u prostor za komentare ne mora proći kroz takav proces. Zato, različite vrste materijala podložne su različitim nivoima regulacije. Pa ipak, i ako ne postoji urednička kontrola na materijalima, to ne znači da ne treba da postoji urednička odgovornost.

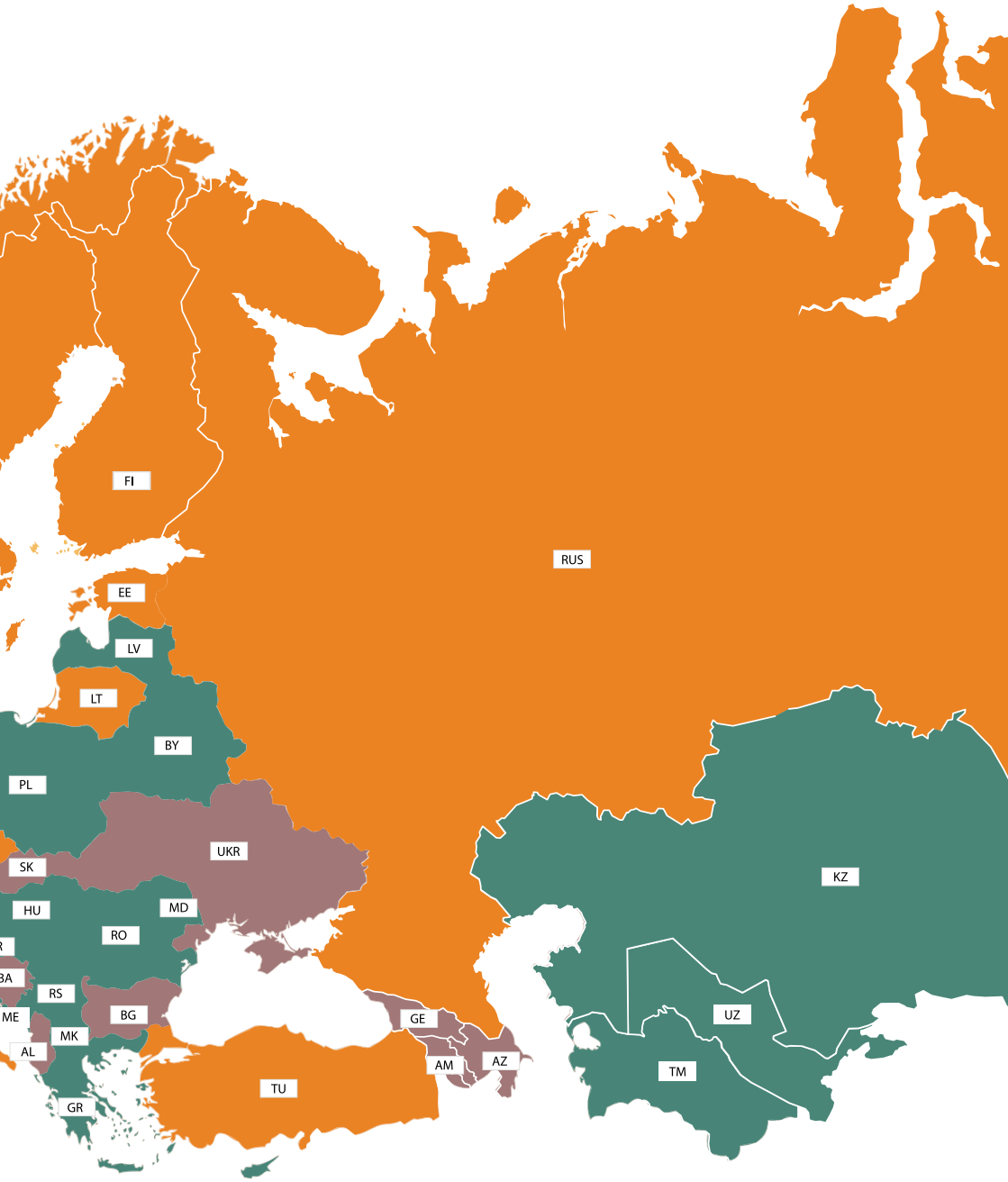
FI
RUS
EE
LV
LT
BY
PL
UKR
SK
HU
MD
RO
RS
BG
MK
AL
GR
TU
GE
AM
AZ
KZ
UZ
TM

pritisaka ili problema sa ljudskim resursima zbog čega neki od članaka budu loše korigovani, ili čak ne budu uopšte. U takvim slučajevima, ombudsman može sugerisati rješenje, ali mora biti taktičan kako ne bi zalazio u nadležnosti ostalih u hijerarhiji. Ombudsmani nijesu sudije niti policajci. U idealnoj situaciji, oni su savjest grupe.

primjer, kaže da informacije moraju biti date što preciznije, što potpunije i što je moguće jasnije; da mora da postoji jasna distinkcija između informacije i komentara; da greške moraju biti ispravljene; da list mora da poštuje pluralizam i različitost mišljenja; i da se prava pojedinaca i njihove privatnosti moraju poštovati.

Potom treba izabrati ombudsmana i o tome obavijestiti čitaoce.

Dodatak

Primjeri žalbi riješenih od strane samoregulatornih tijela

Rješavanje pritužbi je osnovni zadatak samoregulatornog tijela koje nastoji da osigura poštovanje etičkog kodeksa. Time se izbjegavaju dugi i skupi sudski postupci, jer, iako ovo tijelo izriče samo moralne sankcije, pravo na odgovor ili ispravka često budu dovoljni da zadovolje podnosioca pritužbe. Većina samoregulatornih tijela nastoji da postigne dogovor između sukobljenih strana prije donošenja presude.

Ovaj dodatak sadrži primjere pritužbi i presuda samoregulatornih tijela. O svakom slučaju suđeno je u skladu sa etičkim kodeksom zemlje u kojoj se slučaj dogodio, i zato bi rezultati na različitim mjestima moglibiti drugačiji. Pa ipak, ovi primjeri daju ideju o tome koliko savjet za štampu može biti efikasan kao zamjena za sudove i u postizanju rješenja bez sudske intervencije.

Većina pritužbi sa kojima se savjeti za štampu bave odnose se na narušavanje privatnosti ili na netačnost.

zločin. Svrha kodeksa je da osigura da se takvo što ne desi i da žrtve zadrže anonimnost koju zaslužuju. Komisija je napomenula da su prekršaji ove vrste veoma rijetki, zahvaljujući generalno visokim standardima izvještavanja.